

dobrozdaňi'

folie NR 9

8. Dobré zdaňi'
a jeťe l. fozudek, usudek, soud
Pulec M² 29

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dobýti, dobývati se pojí s 2. a se 4. p.; dobývati čeho, města, chleba, slávy, je-li vědomí cíle; není-li vědomí cíle, pojí se se 4. p.: dobývati brambory, řepu.

Řulec 14²³⁰

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

docílití/ docilovati je nesprávné; s p r. dosíci, dosahovati;
dostihnouti a p., dodělati se, dobýti, dojíti, domoci se čeho a p.

Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dočkatí svého
časů

Publ. M² 29

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dodatek

z folií

l. dodatek

Pulech 229

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dodávati = dávati, poskytovat, propůjčovati, dávati, čeho se nedostává, doplniti; ne rozmnožovati, zvětšovati; dodávati odvahy = t. j. tomu, kdo odvahy nemá; ne tomu, kdo se sám něčeho odvažuje; tu se hodí povzbuzovati a p.

Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čodues // fodues

Pulec M² 29

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

do držeti

Sulouvu

NR 7: spr.

slouo

spr.

Publ. 229

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dohromady není slovo zbytečné; naopak je často nutné; je správné tam, kde se spojují rozličné věci stejné nebo nestejně tak, že jsou potom »pohromadě«; — že to není slovo zbytečné, ukazují příklady: »svázati otýpek, knih dohromady, sešiti dvě části látky« a »svázati několik otýpek, knih dohromady, sešiti dvě části dohromady«; není jedno, řekneme-li »spočítejte to«, nebo »spočítejte to všecko« a »spočítejte to všecko dohromady«; — (nespr. však: spočítejte to spolu); — zbytečné je ovšem: Sešli jsme se dohromady, neboť stačí: Sešli jsme se; nespr. je: Seberte se dohromady, s p r. vzechopte se, přičiňte se!

Relec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dojati

dojmal, dojanut

sf. dojanouti
dojal, dojat

Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

doboučovatí

„P. vyprávějí se obsaženějším slem s předponou
do-

⟨doboučep' jídlo sp. dop' daj'⟩

Publ. M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dobrotu: 11 - let - 11 - let -

Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dolní // dolní spr.

Palet M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

domletí

11-16.

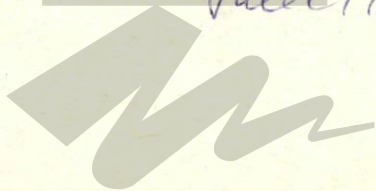
Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

domnívati se cělov do Solo—
// na Solo—

Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

domy's Peti - se co

Sp. číslo

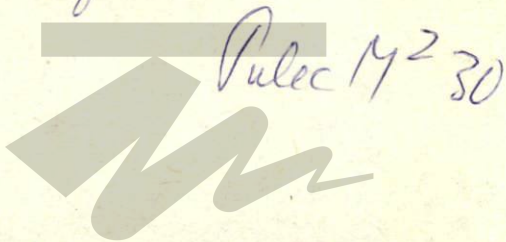
Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

domy slavy' na co
NR 10: spr.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

domovník

Sp. dodatek // dodavatel

Publ. M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

doručiti / doručovati

^{ne vžeu.}
nespr. / ⁽ dodávat⁾

"př dovoleno přu z uzeby" v odb. terminologii

forovní

Spr. dodávat

↳ doručiti

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Spr. dodat

↳ odevzdat

Pulec M² 30

doručene!

Sp. dodavne // plat za dodatni

Palec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

doska co

sp. č. 26

Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dostati

"něsdy 288."

< Dostal pen vyplaceno 200Kč

Spr. Dostal pen 200Kč

Bylo mi vyplaceno // Vyplatili mi
200Kč >

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 31

dostáti znamená státi, setrváti v něčem dokonce; správná vazba je dostáti v něčem (nespr. dostáti něčemu); není tedy správné: Sliboval věci, kterým dostáti nemohl, s p r. kterých nemohl splniti; nesprávné je: Dostáti slovu, s p r. dostáti v slově = státi v slově až dokonce; jiné nesprávné příklady: Dostáti závazkům, s p r. splniti závazky; — Dostáti požadavkům; s p r. vyhověti požadavkům; — Dostáti povinnostem, s p r. splniti povinnosti, dosti učiniti svým povinnostem.

Pulec M² 31

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dostati slove

l. státi v slove

Publ. M² 127

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dostaviti se je správné, jde-li o povinný příchod; na př.
Dostavil se na soud na vyzvání vyšetřujícího soudce; dostavil se k odvodu (byv obeslán); ale nespr. Dostavily se mrazy, spr. přišly mrazy.

Pulec 11² 31

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dovediny'

l. uměly' // libity' // obratny' // zvěly' // schopny'

Publ. M² 31

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dvoletní

// - vlož - // - vlož -

Pulec M² 31

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

doznati co ve významu přiznati co není správné; na
př. Doznal vinu, s p r. přiznal se k vině; — Doznal možnost,
s p r. usoudil, že je možné; — Doznal, že chybil, s p r. uznal,
že chybil.

Pulac M^e 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

doznati se / doznavati se

Spis. priznati se

Pulec M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

doznati se.

mr. přisnati se

< Obřalovaný se doznal, mr.
Obřalovaný se přisnal >

Pulev 17. 11. 110

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dosvěditi se ceho

Sp. dosvěditi se ceho // zvěditi co

Palet M² 31, 32
1

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

draho // brze

Spr -

Pulec M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

drobet

2.-ble // -btu

Pulecty 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

druh

sp. - v plur. < různé druhy ovoce >

nesp. - v sg.

< Zde se prodává zboží všech druhů

sp. všechno // všechně zboží >

< prodej zboží všech druhů

sp. prodej všechněho zboží'

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

// všech druhů zboží' >

Palác M² 32

deuk

"unohdy zlt."

[vno trojho deuk

Sp. trojé vno >

Valec M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bruhdy

sp. ve vzr. lečdy // časem // misty // občas
// unohdy

nespr. u. jindy // sdysi // dvůre // jednou

↳ brady d-y névodily

Sp. Sdysi >

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Julec M² 32

drubij

vnitřní půl druba vedle
půl druběcht není nespr

Pulec M² 114

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

drzi'

sp. drzi', -a', -é

Pulec M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

česká
řec

Spr. unti řec // řec unti // ulu unti

Puloc M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dužiti: slib, slovo

spri. 1 "stara' cirka' vezba"

Pulec M² 33

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dezeti
sluzba

Spr. uč. 4.

Pulec M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dvěti na co
↳ na fěrve' sone

„někdy zljb. místo spr. dvěti ceho // dati uac“⁴

Pulec M²32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dežeti s Elym

Spř - ve vým.

Byti zajedno s Elym, byti svorný;
k sobě státi, žiti ve svornosti.

Publ. M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dezeti co za spratome'

sp. , ale zastar .

Pulec M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

deseti
dohromady

Spr.
Pulec M² 33

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

děret se zpátky

fr. byti sdružlivý // valavý

Puloc M² 33

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

číslo 11
mar. 11. 1891.

2. - e

Publ. M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dřevorypec // -tec

Spr.

Pulec M² 32

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Duch

na sv. Duch „označení svatby“

~~_____~~
Pulch 14² 33

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

divu čílu
<hedvábnice>

Spz. obchod s 7

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

diiminida

Spis - domněnka

Pulec M² 30

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

důsledek, důslednost, důsledný, důsledně podle NŘ. 7 jsou zbytečné novoty; — důsledek se mate se slovem následek, jež je slovem důsledek neprávem zatlačováno; důsledek je slovo z logického názvosloví a označuje se jím soud, zakládající se na předchozím soudě jiném, není však správné ve významu následek; nesprávně tedy: Rýma je důsledek nastuzení, spr. rýma je následek nastuzení; — správně však: V důsledku své zásady; zde jde o důslednost, neboť zásada je výsledkem logického soudu; —

Pulec M² 33

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

důsledky

v d-dku²

< útrapy >

sp. z útrapy
|| fo útrapy

Pulch M²33

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

disledeš

v d-děu²

v d-děu toho

sp. proto // a proto // a taš

čehož

sp. proč // a proto

Pulec M² 33

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

důvod

z $d-u^2$

↳ uvažitelnosti
↳ čitelnosti

↳ spr. pro uvažitelnost
↳ spr. pro uvažitelne, správné
|| suadiv' čtení ||

Pulec M² 33

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dvěře

Spis. dvěře

Pulec M² 34

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dvěstoletý!

Sp. dvooustletý!

Pulec M² 34

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dvoj- || dvou-

„složení s dvou - jsou starší a ležb. ues

s dvoj-

dvočlenný, dvočlenný, dvočlenný

dvočlenný, dvočlenný

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec 17² 34

dvoji' // dvoje

spr.

dvoji' barva // dvoje barva

-e "obvykle" u podst. jmen množných

< dvoje hodin >

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Palác M² 34

dvorčnická // dvorčian

pl. dvorčianec'

Spz.

Palec M² 35

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dychnouti // dechnouti

Spr. Pulec 1235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

dyne 11 dyu¹²

Pulec M² 35

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Eduard // Edward

Prlec 14² 35

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Ergon II Eozen

Půlce M2 35

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

fa'der'

l. o. nevyrazny' // udly // mudny'

Pulec M² 35

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

fact, -a u.

'druhé'

X factum, -a u.

práce, skutek, skutečnost

Julic 14235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

folie 11-1'

Publ. M² 35

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

francourstina // frantina
frantina < frantij' < frantj

Vulec M² 36

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

franků dovoz

večís.

Spr. i s dovozem

Pulec M² 35

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Lira

7. sq. für // für
2. p. für // für

Puls M² 36

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

H

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hadatko

z hade

Palec M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hojičův // -ečův

Pulec M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hájiti co // oho
nč.

<pravdy, města>

~~Publ M² 37~~

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hajiti. Solo⁴
co

Sp. Solo²
čeho

u nč. spis-u došti část

Pulec M²13

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hájovna

podle NR 7 l. než hájovna

Palác M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

haler 11-17

- 1te foelle NR vic lid.

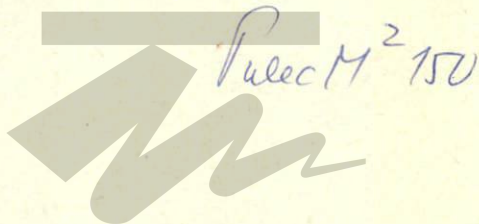
Publ M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hauba před laboroum

gla um hauba sp. glo

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

haueti 11-17.

Publ. MZ 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hářat.

Sp-jeu o obui, lášce
jinač uspr.

Duk M²³⁷

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hasiti předem. X hasuanti podem.

<hasiči oheň hasi'>

X <oheň již hasue>

řulec M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hedváč // hedba'v
—i' // —i'

Palác M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hejč 11 heč

Pulec M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hledati

fir. ceho

↳ pravdy >

"nyu' cisteji" co

↳ houby >

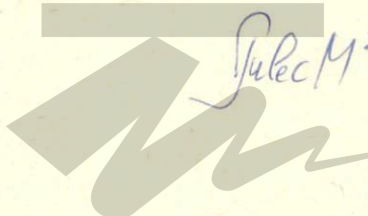

Pulce M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Hleděti něčemu vsťříc

nečeská jsou též rčení: Hleděti něčemu vsťříc s obavou, s p r. obávati se něčeho; — hleděti něčemu klidně vsťříc, s p r. něco klidně, s klidnou myslí očekávati.

Julec M² 152

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hlínový

Spr. hlínový

Publ. M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hlavoz // lomoz

Pulec M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mužička

Sf. mužička

Pulec M² 37

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hluboko

roup. hloub // hlouběji

Paloc M² 38

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hvozdík

sp. hvozdík

Pulec M² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hodue^u adv. mky, Soli^u Sost^u.

„Se užívati jako zesilovacího příslovce „hodue“,
do výše (< hodue veličít >), i zájmen
(< hodue málo >)“

Dulec M²³⁸

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hodně X lojné 'čisto, mnoho'

↳ dostal lojné ryb 'lojnost' →

X < hodně chleba 'hodiny' 'Bis' >

Paleč 17 238

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

horeupá'tem 11 — dem

Publ. M² 38

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hordy'

zamp. horděsi'

Pulec M² 38

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

horní // horní

Dalec M² 38

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hořký

roup. Korcejší

Pulec M² 38

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

host dekl.

host se skloňuje v jednotném čísle jako had (našeho hosta, našemu hostu, o našem hostu). V množ. č. má dvoje skloňování; buď podle vzoru had: 1. hosti (tohoto tvaru však Prav. nemají), 2. hostů, 3. hostům, 4. hosty, 5. hosti, 6. o hostech, 7. hosty; nebo má většinou takové koncovky jako kost (byloť toto podstatné jméno původně -i kmen). Tvary -i kmenové jsou původnější, z živé mluvy však ustupují a drží se v jazyce knižním; tvary -i kmenové lze dobře pamatovati, skloňujeme-li vedle podst. jm. lidé: 1. lidé, hosté, 2. lidí, hostí, 3. lidem, hostem, 4. lidi, hosti, 5. lidé, hosté, 6. o lidech, hostech, 7. lidmi, hostmi.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M^e 38

hostiti

part. pas. hostěti
sulr. verb. hostěti

sp. -stěti
-stěti

Publ. M² 38

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hotov X připraven

hotov a připraven; hotov (bereit) = hotový, připraven (vorbereitet) = přichystán; rozdíl je patrný na příkladě: Oblek je hotov, oblek je připraven; podobně: Jsem hotov k boji (= ochoten, rozhodnut k boji), jsem připraven (= učinil jsem přípravy k boji, připravil jsem všecko k boji); — Jsem hotov k dílu (= chci se, chtěl bych se do něho dáti), jsem připraven k dílu (= mohu se dáti do díla); — Jsem hotov na cestu (= chci se už vydati na cestu), jsem připraven na cestu (= mohu se vydati na cestu); —

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Dulec M² 39

hotov-

ne „výrazu“ určitějších

- slova hotov se užívá často zbytečně místo výrazů určitějších, na př.: Byl se studiem hotov, lépe dostudoval; Jsme hotovi s psaním, lépe dopsali jsme; Dům je hotov, lépe je dostaven a p.

Pulec M² 39

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hořetě // - itě

Pulec M² 39

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hraditi

part. fas. hrázen
sult. verb. hrázen

Sp. - žen
- žen

Pulec M²39

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hranice "mes, pomeru" pl.

< žijí za hranicemi >

X hranice < děti > sq.

Palác M² 39

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MÚZEUM

hraničtí
na co

sp. s c. l. a.

Čechy hraničtí's (Moravou)

Publ. M^o 39

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bratři co

< Clavdy, housle >

X sp. bratři from' housle

sp. - na co

part
Velec 17² 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

braňi 00

< sáchy, Euzilky >

m. v 00

Pulec M²40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hráti roli, úlohu je nesprávné, jde-li o něco jiného než hereckou úlohu, s p r. míti význam, důležitost, býti důležitý, působiti; na př.: Hraje velkou roli, s p r. má velký význam; To hrá v tomto případě velkou roli, s p r. to je důležité; —

1

Přiča tu hrála roli - spr. působila

Pulec M² 39-40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bráti si s¹
čím

„po-li s bratrem spojenou pobyť věci“
[učím, samoučím]

X s čím [s učím]

tam, kde „že slovo bráti si znamená“
za slovo obrabati si s čím“

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM Pulec M² 40

hráze // hráze

Relec M240

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hudej'

Sousp. hudej'si // hudej'si'

Pulec M² 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hrnočel II - lóik

Pulec M² 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bromada jako adv.

sp. h-u

< Bylo tam h-u det', n. h-a >

sr. trochu

Dubec 17² 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hrozný = strašný, ale správně též ve významu ohromný, veliký; na př. Má hroznou radost (= neobyčejně velikou); je hrozně horko; je hrozný vítr; hrozně se bál; hrozně se divil; hrozně mě bolí hlava.

Pulec M² 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hrubý'

Komp. hrubý' // hrubější'

Prelec 17² 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Woznyj
podle NR 9 "288."
"staci" Woznyj

Palec M²40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hráben

Z. - e // - u

Pulec M² 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hraniční 11 - 176

Průlec M² 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Hugo

2. -a || -y

4. -a || -o

7. -em || -oe

 Pulec 11² 41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hustý

Comp. hustý 11 - těpý

Pulec 172 41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

list 11 list, - i

Pulec M² 41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hyzděti

part. - pas. hyzděti
subst. - verb. hyzdění

sp. - ždět
- ždění

Pulec 172 4/17

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

charakter 11 8-

Pulec M 241

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Charvat II Chor —

Pulec M² 44

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cherub 11 - bíle

Palec M² 4/1

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

chluďte se s cílem

Spr. cílem

Pulec M²41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Chmel, - e//u

Pulec M2 41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Chmura

Spr. - u -

Pulec M2 41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Chod

"fři j'ďle uspr."

< oběd o fři chodech spr. o fři j'ďlech >

Palet M 241

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

choditi

choděni

Sfr. - zem'

Pulec M² 41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Chorobofis

Krankengeschichte

Sr. Jofis Bernoci

Pulec 14247

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

choť, -tě u.

X choť, -i f.

Palec M² 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Chovat: co

← peníze v podobě → 'u nás schovány'

Sfr.

Palec M² 42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

chrániti. Soho^y
co

spis. Soho^z
čeho

u nč. spis-u dosti častu

Pulec M² 13
42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Chraňiti se ceho // od ceho

Pulec M² 42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

chťe uchtě

podle NR 12 spr. chťej uchtěj

Pulec M²42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZÉUM

č. 11.

at dělál, co chběl spr.

„nemí říka gjarovat slso : at dělál, co dělál“

spr. at si říka, kdo chce, co chce

„Ktalo se tal, odedatova“

Prelec M² 8

42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtiti

← Jde chcete, aby vás ualezli

sp. Jde vás mají najít

|| Jde vás mohou ualézt >

Puloc M^z 42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Chudobrevy'

NR 9: sfa.

Pulec M² 42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

channel, - ule

Pulec M² 42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

číslo 11 - t

Pulec M² 42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

číslo 83

sp. na⁴ // do²

Pulec M² 57

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

chiet' k³ Ljídla →

fr. - wa⁴

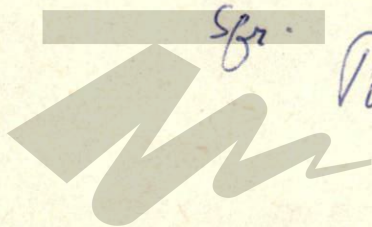
Pulec 14² 51

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

chyběti = scházeti

< Dva žáci chybějí // scházejí >

Spr.

Pulec M²⁴²

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

chyběti

nespr. o churavém člověku

< Co mu chybí? >

spr. Co mu je? >

Pulec 11² 41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

člověk // -ě-

Pulec M²42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

chyše

Spr. - 4 -

Palec M² 42

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

i v zápor. větách

ani je spojka ve větách záporových téže platnosti jako ve větách kladných spojky a, i; na př.: Je tu kniha i sešit; ale: Není tu kniha ani sešit. — Nesprávné by bylo: Není tu kniha i sešit.

Relec M² 7

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

ja' veskl.

Leckdy se užívá s oblibou zájmena **já** jako slova **ne-sklonného**, kde se má užití raději buď náležitých tvarů zájmena **já** nebo příhodného podstatného jména (osoba, bytost a pod.), na př.: Zakládal si na svém **já** (na své osobě, nebo na sobě); Je to zbytek jeho bývalého hrdého **já**.

Palac M² 43

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

ja' "po vzoru německý zřít. ve zdivočlostu'la ročníku"

↳ ja' prošel →

↳ ja' valem dělní →

↳ ja' se poroučel →

Pulec M²43

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Jagailovec

Spis. Jagellovec

Publ. M² 43

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

ještě dálece

sp. foliul

Palec M² 24

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jabo u. za⁴

< uznávatí co jabo za⁴em spr. za za⁴em >

< -u- státní zájem jabo nejvyšší >

spr. za nejvyšší >

Dleč M² 43

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jabo při koup.

"jsem v j-e obec."

< jsem stáří 'jabo ty

sp. věz >

Pulec M² 43

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jabo // jarožto v platnosti doplňkové

◁ Věděl to jaro(z)to určitel ▷

"Chceme-li však zřejmě vyjádřiti, že mezi oběma výrazy je ustalá jiná než srovnávací, užíváme raději spoje jarožto jarožto výrazu určitého síla"

◁ On jarožto předseda to mohl udělati ▷

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 44

jako takový; lépe opakovati podst. jméno, na př.: Pan předseda podepsal onu listinu jako takový, s p r. j a k o p ř e d s e d a.

takový; jako takový je správné jen, kde je řeč o něčí vlastnosti, ne o jeho stavu nebo povolání; jinak je lépe opakovati podstatné jméno nebo voliti podstatné jméno jiné nebo vhodný výraz podle souvislosti; mnohdy je úplně zbytečné; na př.: On jako takový to mohl učiniti, s p r. o n t o m o h l u č i n i t i; — místo: Divadlo jako takové, s p r. d i v a d l o j a k o u m ě l e e k ý ú s t a v (nebo pod., podle souvislosti).

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 44

Pulec M² 137

parsepateri adj.

dial. < parsepateri parholca >

Pulec M² 44

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jakas tars

Spr. jak tars

Pulec M² 44

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jakýkoli v zápor. větě

jakýkoli; v záporné větě správné žádný; na př.: Jakékoli žádosti by neměly výsledku, spr. Žádné žádosti by neměly výsledku; žádosti by neměly nijakého výsledku.

Pulec M² 44

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jařy's tařy's

"-s už samo o
jařy's samo"

Fr. jařy' tařy'
neuvěřitelnosti; stařilo by tedy
Vulec M 2 44

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Jana II Johana

Dulec M² 44

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

gaternice // jiternice

Pulec M 244

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jeden

spr.

nesprávně se často
vynechává z obavy před germanismem; jeden jako číslovka je
na místě tam, kde je na ní důraz, na př.: Mám jen jednu knihu;
Mám jen jednu ruku volnou; — jindy je však jako číslovka
zbytečná, na př.: Zač je jeden pomeranč? Za jednu korunu;
spr. Zač je pomeranč? Za korunu; — mnohdy rozhoduje
o tom, kdy je slovo jeden zbytečné a kdy ne, zda v něm
cítíme číslovku nebo ne; podle N. R. 10 je správné na př.:
Zde lze najmouti jeden pokoj, protože, kdo se tak vyjadřuje,
cítí v slově jeden číslovku, ne napodobení německého členu
ein; — podobně nelze vytýkati zbytečnost v tomto spojení:
Mám jedno pivo, jednu kávu, jeden čaj; Dejte mi jeden kousek
mýdla (ovšem ne kousek mýdla vůbec, uýbrž kousek mýdla,
jež vidím), jeden balíček čaje (myslíme určitého čaje, ne
vůbec čaje):

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 45

jeden zbyl.

jeden se však správně vynechává, jde-li o míru,
na př. nespr. To je více než jeden metr; spr. To je víc než
metr; Co stojí jeden metr látky, spr. Co stojí metr látky; —
spr. Dejte mi kilogram masa; spr. Nalijte mi litr mléka.

Pulec M² 45

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jeden ve významu člověk; není správné užívatí číslovky
jeden na označení neurčité osoby; na př.: To by jeden o něm
ani neřekl, s p r. člověk; — Čert by jednoho vzal, s p r. člo-
věka;— Ani se spát jednomu nechce, s p r. Ani se spát člo-
věku nechce = Ani se spát nechce. — Ani za peníze tam
jeden nic nedostane, s p r. ani za peníze se tam nic nedostane!
ani za peníze tam člověk nic nedostane.

Dulac M² 44

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jeden z ...

nespr. se vynechává jeden

Číslovka jeden jest však nutná, kde je podmět věty nahrazen zájmenem to; na př. spr. To byl jeden z nejlepších (z dobrých) lidí, (nespr. To byl z nejlepších [z dobrých] lidí); vazba jako: »Jeden z našich nejlepších lidí, jeden z našich lidí« se dříve zavrhovala, je však podle N. Ř. 10 správná; ba číslovku jeden lze tu podle N. Ř. 10 vynechávati jen zcela výjimečně, a to jen tam, kde se vytýká z celé určité společnosti nebo omezené skupiny jeden člen; můžeme sice říci: Petr byl z učedníků Kristových, ale je správné a dnes častější (a podle N. Ř. 10 jedině správné): Petr byl jeden z učedníků Kristových. Vynechávati je eden v takovýchto rčeních je možno jen, je-li to v doplňku a je-li doplněk v 1. pádě.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Palác M^z 45

jeden druhého; jeden druhého o vespolečnosti a o střídání je správně; na př. Jeden druhého má milovat, Jeden druhému si má pomáhat; Přicházel jeden po druhém; Chodil od jednoho k druhému; Chodil od jednoho domu k druhému; Hosté hleděli jeden na druhého; — je tu ovšem možno užití slova navzájem nebo opakovati podstatné jméno, na př. Pomáháme si navzájem; Chodil dům od domu; Ruka ruku myje; Veverka skákala s větve na větev, (ale je správ. také s jedné větve na druhou); — výraz **jeden druhého**, jedni druhé je nutný u sloves zvratných; rovněž, mluvíme-li o skupinách, složených z jednotlivců, na př., Prozpěvovali jedni po druhých.

Palco M² 45

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jeden každý!

8/11.

Duloc M² 45

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jedenkrát 11 jednou

Řulec M² 46

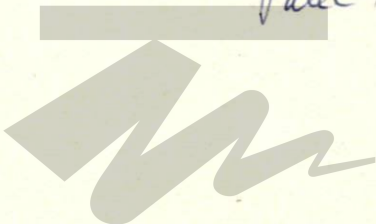
MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jediné'

jen, jenom, jediné; v řeči lidu žije z těchto příslovčí jen, jenom; jediné je správný tvar starý, ale žije jen v jazyku spisovném (správně je j e d i n é, ne jedině):

Palet M²47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jodine^c

Sfr. jodine' 11 pecu

Pulec M² 46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jednání přes co

Sfr. 0 co // 0 cém

Dulec M² 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jednatí se

"sfr. tam, kde jde shledání o vyjednávání,
projednávání věci"

"druje-li se, uvažuje-li se o věci"

↳ Jedná se o uune "robují se o uune" →

jedná se o uune sfr. jde // běží o uune
o uone část o uone část

Pulec M² 46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jednoduchý

"opar složitě"

jinak staci' prostý

< j-y' nástroj spr. prostý >

< uosi j-y' sät X prostý sät >

Dulec M² 46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jednoduše

..., jednoduše správné jen tehdy, jde-li o opak výrazu dvojitě a pod.; jinak je správné prostě, zkratka; na př.: Jednoduše jej odbud', s p r. zkratka jej odbud'! — Písmenka jsou jednoduše za sebou seřaděna, s p r. jsou za sebou prostě seřaděna; šatí se jednoduše je něco jiného než šatí se prostě.

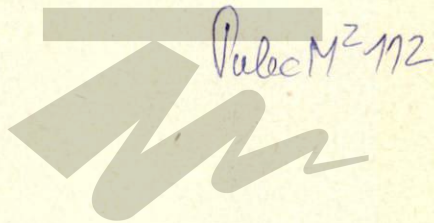

Pulec M² 46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jednoduše

↳ Já jsem to je nepřijal
správně, zkrátka >

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jednohlasný = 1. původně jedním hlasem, 2. všemi hlasy shodně, stejně; jednohlasně zvoliti, jednohlasná volba; jednohlasné usnesení a p. je podle N. Ř. 10 správné. N. Ř. 10 odůvodňuje správnost takto: Jednohlasný se tu nedá prostě slovem jednomyslný nahraditi, neboť se tato dvě slova významem nekryjí. Chce-li kdo vyjádřiti, že výsledku volby, usnesení a p. bylo dosaženo jednotou názorů, v hlasování nebo jinak projevenou, vyjadřuje dobře a správně tuto stránku jednotnosti a shody slovo jednohlasný, ne jednomyslný.

Pulec M² 46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jednou

Sp. i pro budoucnost

Jednou toho budeš litovat >

 Pulec M²46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jednou, jednoho dne jsou správná přísl. urč. času, doby
blíže neznámé nebo neurčené. Takovéto určení času není
chybné (ani není napodobení němčiny). — Rovněž je správné:
Jedné noci, jednoho času a p. —

Pulec M²46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

~~jejich~~ jich; jejich má toliko význam přivlastňovací, tvar jich má dnes význam jiný než přivlastňovací, dříve se jim i přivlastňovalo; — užívati tvaru jich ve významu přivlastňovacím je mluvnicky dnes sice oprávněné, ale je už neobvyklé a ne vždy dosti zřetelné a srozumitelné; na př.: »Léčení jich je neodborné« mohlo by znamenati léčení lékařů, mastičkářů i léčení nemocí; proto uijeme v prvním případě tvaru jejich — »léčení jejich«, nebo ještě lépe »jejich léčení«, v druhém případě »léčení jich«; — pomůcka pro správné užití tvaru jejich a jich: **jejich je oprávněno**, tážeme-li se čí; jich je správné, tážeme-li se čeho; — na př.: To je jen část jich (čeho? t. j. nejsou všichni); to je jen část jejich (ne část jiná, cizí); jich nemá nikdy významu přivlastňovacího, je-li samo o sobě; je-li však vlastník vyjádřen výrazem rozvitým (na př. oni všichni), nastupuje jich místo jejich i ve významu přivlastňovacím, na př.: To bylo jich všech, jich samých (je to 2. pád obdobný 2. p. jí samé, ne její samé, nás všech, nás samých; ale tu tak snadno nechybíme, protože neříkáme jejich všech, jejich samých).

MURAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 47

jejichž, jichž; mezi jichž, jejichž je týž rozdíl jako mezi
jich a jejich.

Pulec M² 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jenž X který se významem nekryjí; jenž je rázu individuálního, který je rázu obecného; zájmem jenž může začínati věta, vztahující se jen k osobě nebo věci určité, mluvčímu známé, obyčejně takové, o které byla před tím řeč, a vyjadřuje jen jeden ze znaků známé osoby nebo věci, který mluvčí chce zvláště vytknouti; — proti tomu věta se zájmem který se vztahuje k osobám nebo věcem neurčitým anebo

k osobám a věcem, které se teprv obsahem vztažné věty stávají určitými. Zájmeno jenž bylo původně ukazovací jen; význam vztažný se vyvinul teprve časem.

~~14267~~

Pulec M 247-48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jeřáb // jeřáb
'ptab'
'sbrum'

X jeřabina

Dulec M² 48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jestli foden.

Gr. jestliže, -li

Pulec M²48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jestli kde.

Spr. zdatiff-li

Pulec M²48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jetí

fröch. univ. geo 11 jed

Pulc M2-104

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jeviti se = objevovati se, ukazovati se; ne zdáti se, připadati; nesprávné jsou vazby: Jevilo se mu, spr. zdálo se mu; — To se nám jeví zbytečné je nesprávné ve smyslu: To se nám zdá zbytečné; správné vazby: V bilanci se jeví schodek (t. j. schodek se ukázal při přehlídce); Zde se jeví zřejmá nedbalost — je správné, neboť lze říci: Nedbalost se projevuje.

Pulec M² 48

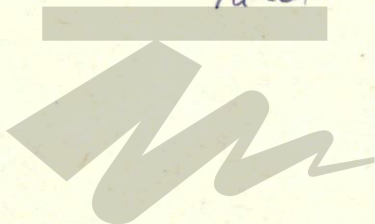
MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jezditi

jezděn
— i'

jezděn
— i'

Pulec M²48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jiuši' = jiu'j'

sice tvarem Comp., ale nema' v'znu. Comp.

Dulec M²48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jiný = jinaký; jiný vyjadřuje rozdíl vůbec, jinaký vyjadřuje rozdíl jen v jakosti, jeho význam je tedy užší.

1

Dulec M249

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Jiří; má tvary původní (většinou na -i) a novotvary podle pěší; z pův. tvarů pamatujeme: v jedn. č. 1.—6. pád Jiří, 7. Jiřím; skloňování je toto (novotvary v závorkách): 1., 5. Jiří, 2. Jiří (Jiřího), 3. Jiří (Jiřimu), 4. Jiří (Jiřího), 6. Jiří (Jiřím), 7. Jiřím; — v č. množ. 2. p. Jiří (novotvar Jiřích); — původních tvarů užíváme, předchází-li průvodce, který má v 2., 4. příp. -ho, v 3. -mu, v 6. -m, v 2. p. č. mn. -ch, na př.: 2., 4. mého (svatého) Jiří, (ale krále Jiřího, Jiřího Mahena), 3. p. mému (svatému) Jiří, (ale králi Jiřimu, Jiřimu Mahenovi), 6. o mém (svatém) Jiří, (ale o králi Jiřím, o Jiřím Mahenovi); 2. p. č. množ. všech Jiří.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Belec M² 49

jist:

frid. win. jod

Pulec 17² 104

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jistí.

part. jezou
jezení

spri. jedou
jodeni

Paloc M² 45

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jistý ~~určitý~~; jisté je, co je nepochybné, bezpečné, skutečné; na př.: jistý občan = občan, kterého bych mohl jmenovat, ale nechci; místo jistý bývá nesprávně určitý, jakýsi, nějaký, kterýsi:

Pulec M² 49

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jití mimo

spř., ale podle NR 8 zastar.

l. jiti. kolem // oholo

Pulec 17²65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

žítí dobře

obchody jdou dobře

sp. svetou // darí se

Pulec 14² 82

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

gibi špatně

Obchody jdou špatně

Spr. vážnou // obchodům se nedáří →

Pulec 11² 49

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jitrocel, -e

Prelec M²49

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Jičín

Pulec 17² 49

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jiz || uz

Pulec 4249

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jižně čeho
↳ Prahy ↲

jižně Prahy; takové určování místní není správné; s p r.
jižně od Prahy, na jih od Prahy; rovněž tak při jiných určeni-
ních podle světových stran klademe vždy předložku od (na
př.: na západ od Prahy = západně od Prahy).

Pulec M 249

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jmenovati ~~X~~ **nazývati**; jmenovati = vysloviti jméno; —
jmenovati se = míti jméno, slouti; tato slovesa jest rozeznávati
od sloves nazývati = dávati jméno; nazývati se = dávati
si jméno, říkati si; není tedy správné tázati se: Jak se na-
zýváte? s p.r.: Jak se jmenujete? Nesprávně je rovněž: Jak se
nazývá tato vesnice? Jak se nazývá tento předmět? Ale správně
je: Jak nazveme tuto zemi?

Pulec M² 50

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

jmouti se + raf -

jmouti se znamená chytiti se; tohoto slova lze užiti místo slovesa začiti jen tam, kde jde o vědomé provádění vůle, a tedy jen o bytostech živých. Nesprávně je ho užito, kde jde o něco nevědomého, na př.: Jal se třásti na celém těle, s p.r. začal se...; Listí jalo se žloutnouti, s p.r. začalo.

f

Pulec M² 50

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Josefina

l. Josefa

Pulec 17² 50

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

h³

k, ke, ku; tato předložka se klade nesprávně místo předložky na, do, za; nespr. pozvánka k plesu, spr. na ples; — ke koncertu, spr. na koncert; — zapřaháme do vozu (nespr. k vozu), do kočáru (nespr. ke kočáru); — dáváme na vědomost (nespr. k vědomosti); — máme chuť na jídlo (nespr. k jídlu), mám chuť do něčeho, na něco (nespr. k něčemu); — svolali parlament na den (nespr. ke dni); — sedli si za stůl (něco jiného by bylo: sedli si ke stolu); — **předložka k** je správná ve vazbách: vzíti si k výpomoci (spr. též vzíti si na výpomoc), klíč k hodinkám (spr. též od hodinek), od hlavy k patě (spr. též do paty): —

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M251

k³ datum

< Svolali parlament ke dni

Správa dne >

Publ. M² 57

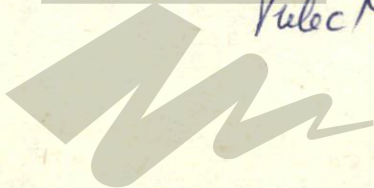
MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

k³ místo

↳ Sedli si ke stolu

X Sedli si za stůl >

Pulec M² 57

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

k³ m. na⁴ směr

padnouti z zemi spr. na zem

Pulec 17290

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

k³ souvislost

klíč k hodinářské // od hodinářů

Pulec M²57

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

h^3

učeb

// na⁴

< vráti si s výpomocí // na výpomoc >

Relec M² 57

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

b³

z rukávu
paua N.

zu Händen

Spriji do rukou

Pulec M²715

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Kacát 20

Pulec M² 57

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

haděčla // šadiuľa

Pulec M² 51

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kancelář mark. 11 febr.

Pulec M² 57

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Charakter II ch-

Pulec M² 51

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kasárna 59. // pl. — a 11-4

3. — a'ku

6. — a'lh

7. — ami

Paloc M²51

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

každodenní není germanismus; je to slovo staré a správné; nahrazovati je prostým slovem denní vždycky nestačí; denní znamená to (obdobně jako roční, měsíční), co má nějaký vztah

ke dni (na př. denní služba, denní světlo); při tom však nemáme představy každého dne; chceme-li tuto představu vyjádřiti, je nutno užití slova každodenní.

Pulec M² 51-52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MÚZEUM

každopádně je ohavný germanismus; správně místo něho
je: každým způsobem; v každém případě; na všecek způsob;
ať je, jak je; buď jak buď.

Pulec M² 52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

každý — **žádný**; každý může být i ve větě záporové, znamená-li všechny, kohokoliv; každý to nemůže vědět (= všichni to nemohou vědět); nevěř každému (= nevěř komukoli); — proti tomu žádný = vůbec nikdo.

Pulec M² 12

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kdyby také není správné (sr. wenn auch), s p r. i kdyby,
kdyby; na př. nespr.: Neudělám to, kdyby také chtěl, s p r.
i kdyby chtěl.

Pulec M² 52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kdysi

jindy; nahrazuje se nesprávnými příslovci kdysi, druhdy; jindy znamená v jiný čas než v přítomnosti; platí hlavně o minulosti; druhdy znamená původně časem, občas, někdy; kdysi lze říci o době určité, ne o mlhavém pojmu minulého, zašlého a trvalého neb opakovaného »jindy«.

Pulec M²48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kdyžte

podle NR "zřada zřb." , nepř.

↳ kdyžt je

Fuloc M² JZ

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kejšle, -u, -um, 7-i

Dulec 14²52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

ker

2. Eri // Eri

Pulect M² 52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

klášti obraz

fr. dávat:

Pulec M² 52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

klášt. vejce

"jeu o hny su"

X slepice vejce sma'seji'

Pulec M² 52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

klest

masb. -u // fern. -i

Palec M² 52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hlic³ k³ <hodiubalce> // od²

Pubec M² 51

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

klíma, -atu

// klíma uesnl.

Palce 17 2/17

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

klit

klit // klit

klit' // klit'

klit' // klit'

Puloc M²SB

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kněz

Prav: 5. kněze // knězi

NR 4: nespr. knězi

pl. jen knězi, -i, -i, -i, -i, -i

Prelec M² 53

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Luise wald. 11 rechte
dies east. wald.

Pulect 17² 53

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

knihy

2-řl. Svět

gr. Svět

Pulec M² 53

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kol²

Sp. Solec 11080

NR 9 : „slovo fajirové“ (2 RK)

Pulec M² 53

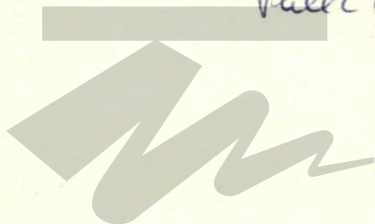
MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kolega

6. fl. Slezích

l. — gá'ik

Pulec M² 53

MORAVSKÉ.
ZEMSKÉ
MUZEUM

kolísati = kolíbatí; podmětne sloveso je kolísati se: Ná-
zory se kolísaly; Štěstí válečné se kolísalo; N. Ř. 9: Nyní
však bývá prosté sloveso kolísati (bez se) mnohdy za ko-
lísati se, zvláště ve významu přeneseném; na př.: Jazyk
v té věci kolísá. Pravidla však mají jenom kolísati se.

Pulec M² 53

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kolmý X svislý

kolmý, kolmo je směr v 90 stupních k dané přímce nebo rovině; má vazby: kolmý, kolmo k něčemu nebo kolmý, kolmo na něco (obě je správné); — jiného významu je **svislý**; svislý je směr předmětu volně visícího, směřujícího k zemi.

Palác M² 54

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

končiti || končiti se

....., **končiti** je dnes stej-
ně správné jako **končiti se**; říkáme: Divadlo se končí, a čas-
těji: Divadlo končí; — jak to skončí je častěji než
jak se to skončí. — (Podobně je to i se slovesy počínati, začí-
nati a počínati se, začínati se.)

Pulec 12 54

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

končíti s čim
↳ se stavbou

Spz - Co

Pulec M² 54

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

domac predikatovum

byl v domac domac, s pr. bylo

~~_____~~
Pulec M² 150

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

korbel, -e

Pulec M² 54

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kořeniti

kořeniti = přidávati koření, dodávati chuti, vtipu; — zapoušťeti kořeny = **kořeniti se, zakořeňovati se**; kořeniti ve významu jiném než přidávati koření, dodávati chuti je nesprávné (germanismus); na př.: Tyto nesnáze koření v tom, s př. mají původ, mají kořeny v tom, vyrůstají, vznikají z toho, ale **ne**: koření z toho, nebo koření v tom.

Pulec M² 54

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kostěny'

Spř.-stě-

Pulec MZ 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

koste

2. koste // koste

Dulec M² 15

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hotel, - the 11 - the
"castles" novotras 7

Pulec M² 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

koukati, kouknouti (stč. kúkatĭ, z něm. gucken), je sice slovo staré a dobré, ale podle N. Ř. 3 vulgární, nebezpečné (srv. na př.: Koukej, koukej, jak seš hloupej).

Pulec M² 55

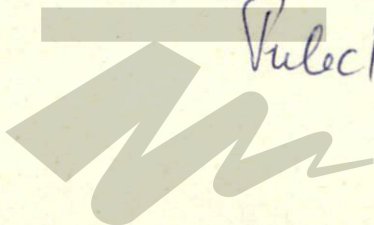
MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Lourol

2. — e // — u

„čaršijsi' novotvar“

Pulec M² 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Loučice // Loučice

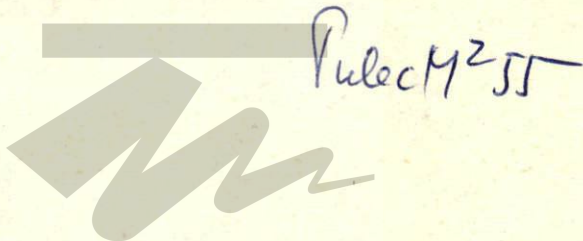
Dulec M² 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

konti // Kovati
Rufi

Kovati // Kovu

Pulec M² 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Kovolijce II Kovolijec

Spr. slevač

Pulec M² 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Kovovýtec // -jec

Pulec M² 15

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

korle // kizle

Pulec M² II

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Krahyjec 11 -lec

Pulec M² 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Královic II — evic

Pulec M² 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Kramerius, — usa

Palec M² 56

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bra'sny'

rom. brassi' (vespi. brassi')

zast. m. bra'snej'si'

Palec 17² 56

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Krejčí
fréd. Křičová'

Pulec 17² 16

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kritika frás cō

spis. toho // o tam

Pulec M² 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brodčej

koup. brodčejší || brodsí

~~_____~~ Pulec M² 17

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kruh
v kruhu²

kruh; v kruhu je správně, jde-li opravdu o kruh nebo obrazně o sdruženích, spolcích, básnických školách (na př. kruh Májový), o vrstvách společnosti, o shromážděné společnosti (na př.: v kruhu svých posluchačů), ne však všeobecně, kde se užívá tohoto slova zbytečně, na př. Býti vážen v kruhu přátel, s p r. mezi přáteli, u přátel; — Doporučovati něco v kruhu svých známých, s p r. mezi známými a p.

Pulec M² 16

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

krýti je nesprávné ve vazbách: krýti schodek, s p r. uhraditi; — krýti ztrátu, s p r. uhraditi, nahraditi; — krýti svou potřebu papíru, s p r. kupovati papír, odbíratí papír; — krytí schodku, s p r. úhrada.

Pulec M² 56

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Brichy'

Group Brichy' || Brichy's?'

Brichy' M² 56

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

krásevní list

zodle NR 7 l. Ertici list

Pulec M² 56

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

křídlo

7-pl. křídlova

l. křídly

"spojené"

Pulec M² 35

"zastar."

16

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

knih II knih

Pulec M² 56

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kráse!

Sfr. - 5-

Pulec M² T6

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

který ~~x~~ jenž jsou zájmena vztažná, ale významem se plně nekryjí; zájmeno který může státi za zájmeno jenž, ale

ne naopak jenž za zájmeno který; který se táhne k osobám nebo věcem určitým, ale také k osobám nebo věcem neurčitým, t. j. ve větách významu obecného, anebo k takovým osobám a věcem, které se teprve obsahem věty vztažné určitými stávají; jenž se táhne k osobám nebo věcem určitým, mluvící osobě než známým, takže věta vztažná vyjadřuje jen jeden z jejich znaků; na př. Kůň, který ovsa dobývá, nejméně ho jí (= kterýkoliv kůň); ne však kůň, jenž ovsa dobývá... (protože nejde o určitého koně). Můžeme tedy klásti vždy který m. jenž, ale ne jenž místo který. Jen v 2. p. se klade zájmeno jenž výjimkou místo který, na př.: Nevěř člověku, jehož neznáš. — Rovněž přivlastňovací jehož, jejíž, jejichž se může vztahovati k osobám a věcem určitým i neurčitým.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 56-57

³
ku se často užívá v domnění, že je to ušlechtilejší tvar předložky k; předložka v tvaru **ku** stávala jen před slovy začínajícími souhláskou retnou, zvláště souhláskou p-; dnes však není náležité ani před každým slovem na p- psáti ku, neboť tak nikdo nemluví; mluvíme-li přirozeně, užíváme tam, kde následuje p-, předložky k, na př. k příteli, k pluku, k paragrafu, ne ku příteli, ku pluku, ku paragrafu. Tvar ku je knižní archaismus (pozůstatek ze staré češtiny) a je jen málo případů, kde se udržel v ustálených výrazech až na naše časy; jsou to zejména ku Praze («ku Praze je cesta dlouhá»), ku podivu, ku příkladu; co jest nad to, není sice chyba, ale je zbytečné napodobování způsobu, který se už vyžil. Klásti ku před jinými souhláskami je naprosto nesprávné; na př. ku České Třebové, ku školníkovi, správně k České Třebové, k školníkovi.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 57

kukle // Eukla
„dove“ „žena“

Pulec M² 57

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

koň má v množ. č. tvary: 1. koně, 2. koňů i koní, 3. koňům i koním, 4. koně, 5. koně, 6. koních, 7. koni i koňmi. Podle N. Ř. 3 je v 7. p. jedině správný tvar koňmi; tvar koni je podle N. Ř. 3 jen mluvnický výmysl, neboť v mluvě skutečné nikdy nežil. — K tvaru koně poznamenávají Pravidla: 1. p. koně je podle neživotných, ale mluvnická shoda je podle významu životného. N. Ř. 10 uvádí o mluvnické shodě toto: Podle mluvnické shody podle neživotného 1. p. koně by mělo býti: Vrané koně běžely, bujné koně klusaly; píšeme-li podle významu životného: Vraní koně běželi, bujní koně klusali, je to ústupek školní praxi podle zásady, že podst. jména životná rodu mužského mají při sobě přívlastky a doplňky v tvarech ti, dobří, byli, vedeni a p. — Vrané koně běžely je však podle N. Ř. 10 mluvnicky správnější. Ve škole však tak psáti nesmíme! Podle N. Ř. 10 není lze srovnávati 1. p. koně s pod-

stat. jménem rodiče (na př. rodiče žili), neboť tvar rodiče není podle neživotných, nýbrž -e v 1. pádě je zkráceno z -ie (srov. slovenské rodičia); proto je jedině správně: draží rodiče žili.

MURAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 57-58

Kupci' Smlouva l. trkova'

Dulec 14² JS

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

hura

l. lečení

Pulec M² 18

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kus je správné při počítání jedinců z celku vyznačeného jménem hromadným: kus dobytka, kus střelby; nespr. při počítání věcí jednotlivých: sto kusů vajec, s pr. sto vajec.

Pulec 17² 18

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kvěsti

"umělý novotvar", nesfr-

sfr. kvěsti

kvěsta

sfr. kvěsta

Pulec M² 58

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

květen 11 - etn

Pulec M² 58

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kvůli 3

vůle; k vůli je správné, jestliže místo **k vůli** může státi **po vůli**; může býti jen při jménech osob (nebo zájmenech za jména osob) a N. Ř. 9 připouští tam, kde jde skutečně o něčí vůli, přání, prospěch; je tedy podle N. Ř. 9 správné: Udělal jsem to **k vůli** tobě (= pro tebe, pro tvůj prospěch; protože sis toho přál); nespr. však: Udělal to **k vůli** zisku, spr. pro zisk (nejde tu o osobu); — **k vůli** tomu, abych zůstal doma, spr. pro to, abych zůstal doma; — **k vůli** úplnosti dodávám, spr. pro úplnost dodávám; — odjel **k vůli** obchodu, spr. pro obchod, za obchodem.

Pulec M 153

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kyčel

masb. 11 fem.

2.-ctě

Pulech² 58

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

kyženy'

Spř. zá'donec' // očesabany'

Pulec M² 58

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lasboviny

Spr. - měny

Pulec M² 19

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lavička II - ečka

Pulec M² 59

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

leč = spojka vylučovací, má význam »než jestliže«, »le-
da«, a je oprávněna jenom po větě záporné, jejíž platnost ruší;
na př.: Neudělám to, leč bych byl o to požádán = než jestliže
bych byl o to požádán, leda že bych byl o to požádán; — po-
dobně: Nemám leč (= než) tebe = mám jen tebe.

Pulec M² 59

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

léčba

l. léčení'

Pulect 12 59

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

leda: omezuje platnost nějakého výrazu na krajní případ (mám leda halěř = nemám leda halěř = všechno, co mám, je pouhý halěř). Je to citově zbarvené a vzmocněné jen s platností omezovací.

Pulec M² 59

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lehký

roup. lehčejší // lehčí

Dulec M² 19

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lechtatí // leh-

Pulec M² 59

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

le'k pro baril

Spri od² || proti³

X spri. le'k pro foceni'

Pulec M² 59

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lepší'

lepší; něčeská je vazba dáti něco k lepšímu (něm. etwas zum Besten geben); spr. něco vypravovati, zazpívati, zahráti, něčím pobaviti a p.

Pulec M² 19

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

letosi'

Spri - šmi'

800. dies - diesim'

Vulec M² 59

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-letý
padesátileté uroženiny

Spis - padesáté
Pulect 12 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lexeti

< Ta uloha mu lesi'

epi. fiteha' nau
// suedci' mu // hodi' se

pro uho →

Pulec M² 60

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lháti; tvary: já lžu; oni lžou; nelži! nelžete! lže, lžíc, lžice; Pravidla uvádějí: Tvary odchylné: lhu, lhou, lha, lhouc, lhouce vznikly analogií a drží se mylným domněním, že obecné lžu, lžou je nesprávné jako můžu, můžou místo mohu, mohou. N. Ř. 5 píše: Tvary lhu, lhou nejsou snad chybné, ale nám se zamlouvají spíše tvary lžu, lžou, protože to jsou tvary ustálené i v živé mluvě lidové.

Pulec M² 60

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Chotějny'
to je l-e'

sp-ji" to je jedno

Dulect 11² 46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lhostejný = netečný, nevšimavý, nedbalý; **lhostejně** = netečně, nevšimavě, bez zájmu; na př.: Žák je lhostejný; dívá se lhostejně; nesprávné je však: Ten člověk je mi lhostejný, s p.r.: Na tom člověku mi nezáleží, nic mi do něho není; — Mně je všechno lhostejné; s p.r. mně je všechno jedno, mně na ničem nezáleží; — Není lhostejné, jak to řekne, s p.r. záleží na tom, není jedno, jak to řekne; — Je lhostejné, jak to je, s p.r. nezáleží na tom, ať je to jakkoliv; — Je lhostejné, jaký obnos, s p.r. nezáleží na tom, kolik, ať je to, kolik je; — Je lhostejné, řekne-li se, s p.r. je jedno, vyjde na jedno, řekne-li se...

Pulec M² 60

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

líbiti se: vazby tohoto slovesa: Líbí se mi něco na kom, při kom, do koho; — To se mi na něj líbí; — nesprávně však: To si dám líbit, s p r. to se mi líbí, to je dobré, nemám nic proti tomu, nic proti tomu nenamítám; nespr.: To si nenechám, to si nedám líbit; s p r. to nesnesu, to nestrpím.

Dulec 17² 60

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

li'c feu.

sp. li'ce neut.

Pulec MZ 60

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lice fem.

Sfr. - neutri.

svov. lice

Pulec M² 60

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

li'ceu'

spis - li'ceu'

Pulec M² 60

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

léčiti na ptačích

Spr. léčebn.

Pulec M² 60

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lip // lépe

Pulec M² 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

listovati v Suze

spi probirati se v Suze // probirati Suze
// obracet listy

Palce M² 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

loket; mluvnice mají skloňování toto: 1. loket, 2. lokte i loktu, 3. lokti i loktu, 4. loket, 6. lokti i loktě i loktu, 7. loktem; N. Ř. 7 uznává za správné jenom tvary na -e a -i; v mn. čísla se skloňuje jako had (lokty, loktů, loktům...), jde-li o část těla; na př. zranil si oba lokty; u obou loktů. Jde-li o míru, jsou tyto tvary: 1. množ. lokte, na př. dva lokte sukna, 2. p. loket, na př. pět loket sukna; N. Ř. 7 připouští v 1., 4., 5. p. tvary lokte i lokty, na př. Prodávati na lokte i lokty.

Dulac 1926

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lousz // hl —

Pule M² 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lowi // vl-

Pulec M² 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

louza

1. fl. louzy // louza

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MÚZEUM

Spis 11-eti

Řelec 17² 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

luštiti, řešiti; luštiti z kořene lusk — znamenalo louskati lusky; od lusku přeneseno i na otvírání jiných plodů uzavřených, zvláště ořechů, a louskání ořechů stalo se pak základem obrazných rčení, v nichž sloveso luštiti nabývalo významu najítí něco skrytého, tajného a při tom nesnadného; lze tedy luštiti hádanky, rebusy, šifrované dopisy a p. Za sloveso řešiti ovšem slovesa luštiti užívatí nelze; rovnice, početní úkoly řešíme, protože tu nejde o skrytou záhadu, nýbrž o úkol; rovněž nelze luštiti sporné otázky, s p r. řešiti.

Pulec 1926

luštiti // řešiti hádanky

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

t. 116

Lúza

sp. Lúza

Palec M² 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

lytro

1.4.5. — tha

2. — ter

3. — trau

6. — trach

7. — trami

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 62

M

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Mahomed // Mohamed

Pulec M² 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

majitel

sice nepr. f. v. d. e. , ale uzalo se
l. majetku & // vlastni &

Dulec 17² 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

maloobchod

fr. malý // drobný obchod
// obchod na drobno

„proti tímto slovíčkům je uarmý boj“

Rulec M² 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

maloboluc

nespr.

Pulec M³ 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

malý zemědělec

vesp.

Pulec M²63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

malý, malá, malé s podst. jménem není nutno nahrazovati vždy zdobnělinami; na př. malý dům, malý stůl, malá zahrada, malé město je stejně správné jako domek, stůlek a p., ba mnohdy by bylo nesprávné užití zdobněliny; malý dům není vždycky domek, malý stůl není vždycky stůlek, malá zahrada není vždy zahrádka; každé malé město není městečko; vylučovati z jazyka užití slov malý dům, malý stůl, malá zahrada a p. není správné.

Prac. M^z 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

man' // -ě

Dulec 11² 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mání; nesprávné jest vulgární: Jest k mání, není k mání;
s p r. dostane se, lze dostati, koupí se, prodává se a p.

Pulec M² 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

manžel

J. g. - e

Publ. M²-64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Markoman

1. fe. — am

Pulec M² 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

marbrabě // - i'

Pulec M² 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Wardz, -e//a

Pulec M² 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Mars

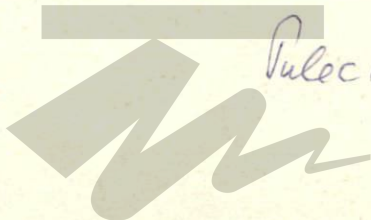
2. sq. - se // - sa // - ta

Pulec M² 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

máti; 1. p. nespr. máf nebo máteř; toto podst. jméno je zbytek r-kmenů (sr. 2. p. mateře); skloňuje se takto: 1., 5. máti, 2. mateře, 3. mateři, 4. máteř, 6. mateři, 7. mateři. — Dvojslabičné tvary (1. p. máti, 4. p. máteř) mají -á-. Bez -ř- je jenom pád 1. a 5. a má vždy znění máti. V množném čísle se původních tvarů už neuzivá a náhradou se za ně bere množné číslo podst. jména matka.

Pulec M² 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

— **mecítma**; čítati jedenmecítma, dvamecítma..., devět-
mecítma byl staročeský způsob vyjadřování číslovek 21—29;
rozumí se tu jeden mezi desítma (t. j. mezi dvěma desítkami;
desítma je 7. pád dvojného čísla číslovky deset); dnes se ob-
jevuje už jen jako archaismus v některých spisech historic-
kých spisovatelů.

Pulec M² 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

melky'

roup. melčejbi'

Pulec MZ 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mešlati 'zameprazdnovat'

mešba' v folozi

l. je' v folozi

Pulec 17² 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

metod // metody

Pulec M² 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mezi může býti v určeních místních i časových; na
př. mezi okny; mezi řečí, mezi jízdou, mezi chůzí; —
mezi týdnem = během týdne; mezi časem = během času;
— mezi rokem = během roku; — mezi dnem = ve dne; —
mezi se opakuje před druhým ze dvou členů, jejichž
rozdíl, shoda a p. se vytýká, na př. Zápas mezi láskou a
mezi vědomím povinnosti; některé správné vazby:
Hádali se mezi sebou i hádali se spolu; — mezi dveřmi = ve
dveřích (skládají se dveře z veřejí a pažení); — mezi okny
znamená mezi oknem vnějším a vnitřním, za oknem, v okně,
a též mezi okny (t. j. sousedními okny).

Relec M² 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mesí 7

" anai, se se něco stalo jednou
nebo i několikrát se stalo
hlavních dějů "

< tak přišel mesí vyučování, >
(tj. se vyučování) >

Pulec M^o 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

meziobchod

fr. zprostředkující obchod

Pulec 17² 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mezitím je jiného významu než zatím; mezitím znamená že se něco dalo mezi počátkem a koncem jiného děje a vyjadřuje prostou současnost; na př.: Mezitím se setmělo, mezitím se naplnil sál; — **zatím** ukazuje také k časové mezeře mezi počátkem a koncem jiného děje, ale spolu vyjadřuje, že této časové mezery bylo nebo bude vědomě užito k něčemu jinému; rozdíl vysvítá z příkladu: Mezitím přišli ještě jiní, ale: Zatím jsem si byl pro klobouk.

Pulec M² 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mijeti. co

zast. m. jiti kolem cehor

Palec M² 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

míjetí se cílem
↳ cílem

sp. s cílem

Pubec M 265

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mišob, -u

neživ

Pulec MZ 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

vzájem,

mimo, předložka s 4. pádem (souvisí se slovesem míjeti něco); — nesprávné je pojiti ji s pádem 2., na př. mimo toho (s p r. mimo to); tato předložka se mate s předložkou kromě, jež se pojí s pádem 2.: kromě toho. Pamatuj tedy: kromě toho, ale mimo to:

Pulec M² 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mimořádný je často nespr. místo neobyčejný, zvláštní; na
př. mimořádný zjev, spr. neobyčejný zjev; mimořádné vý-
daje, spr. zvláštní výdaje; mimořádně veliký, spr. neobyčejně.

Pulec M² 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

uviesť se číu
<provdáním>

spri. s číu

Pulec M² 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mu'sem'

Spz - mu'sem'

Pulec M² 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

misiti

impd. mis / me's

Dulec M² 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mistička

l. - št -

 Pulec M² 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

místo dátí čemu

↳ Za'dostí nebylo dáno místo

spi. nebylo vyhověno >

Pulec 17² 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

místo udělati

Spis - vstupní // odsednouti // ubnouti

Řulec M²66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

místo vřítí

Spj. sednouti si // fosaditi se

Pulec M^z 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

úti

modal.

pravděpodobnost

má býti, místo *prý*, vypravují a p. o něčem nezaručeném je nesprávné; na př.: *Má býti bohat, spr. je prý bohat.* — *Má býti nemocen, spr. je prý nemocen* (více viz pod »*míti*«).

Pulec M² 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mlčelivý / mlčelivý

Pulec M² 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mlí'ki

mlen // mlet

mla, -ouc // starší' mele, -ik

mloucí' // mlí'cí'

Dulec 17 266

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

veluváti
fies co

Spis o čem .

Pulec M² 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

muži

fant. prof. muil

sp. muil

Pulec M² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mnoho, moc, hodně, hojně; pro mnohost je podle N. Ř. 5 mnoho výraz spisovný, moc vulgární, hodně trochu familiární; o hojně viz na příslušném místě; — mnoho vyjadřuje jen kvantitu (kolikost); — moc, hodně také intenzitu, sílu, míru děje nebo vlastnosti; — příslovce mnoho se na vyjádření intenzity ve spisovném jazyce neužívá, na to má spis. jaz. příslovce velmi, tuze a p. Pozoruj rozdíl: V městě se mu mnoho líbilo. — V městě se mu velmi líbilo.

Pačec M² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mucho-li

sp. ve vřzu. 'Solis'

Pulec M² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

muohostibuy'

Spr. nadějuy' / raděje budici'

 Pulec M² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

мосен быти сѣхре' нѣсѣ

спр. имѣти сѣхром нѣсѣ // имѣти сѣхр
сѣхр

Рублѣ М² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mosaz, -a m. // -i f.

Pulech² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

moslem // - iiii

Dulec M² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

most

spálili sa sebou mosty
"NR 2 pripouti"

Pulec M² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

motyl, -e m.

zast. m. -u

přirodně močál'

Pulec M² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

možnost

67

možnost; mám možnost je podle N. Ř. 3 zbytečnost místo prostého mohu; jiné nesprávné vazby: Uvažovat o možnostech, připouštět možnosti, dáti někomu možnost, namáhat se

68

podle možnosti, počítat s možností, hraničit s nemožností, připívat podle možnosti; všude lze se vyjádřit česky prostěji a správněji; uvažovat, zda je možné; připouštět, namáhati se, pokud síly stačí, očekávat, že se něco stane atd.

Pulec M²

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

možnost
u¹⁴h.

podle NR 3 zloz. u. uoci

Pulec 14² 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

učení // učitel

Duše MZ 68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

rustli

rusten // rusten^v

Pulec M² 68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

muka

pl. mudy // mura

Pulec M²68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

musiti // -eti

modál.

„logická nutnost“
„pravděpodobnost“

musiti s neurčitým způsobem znamená povinnost; není však nesprávné, vyjadřuje-li se jím nějaká logická nutnost nebo pravděpodobnost, ovšem lze je vyjádřiti i jinak; na př.: Tady to někde musí býti = Tady to někde je; — Ten pán musí býti bohat = Ten pán je jistě bohat; je asi bohat; — To musil býti velký oheň = To byl asi velký oheň; — V noci musilo pršet, je všude mokro = V noci asi (patrně, podle všeho) pršelo; — Dnes tam musí být horko = Dnes tam je asi horko; — To musí být bolest = To je jistě bolest; — a p.

Pulec M² 68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

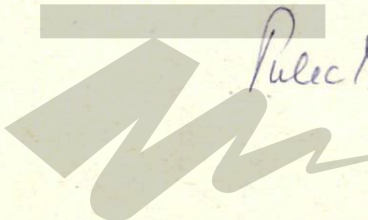
myslitelný, není slovo správné, lépe je vyjádřit se jinak, na př. Není myslitelné, že by..., s p r. nelze si mysliti, představit, že by...; demokracie není myslitelná bez všeobecného práva hlasovacího, s p r. demokracii nelze si představit, demokracie není demokracií bez všeobecného...

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mytiti.

Prav: my'ceu // - tèn
NR^v 9 zamita' my'tèn

 Pulec M²69

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

načes čas.

spi. a potom // potom

~~Pulec 14269~~

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

načítá

sp. načítá

načla sp. načala

Publ. M²69

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nad^y

nad to ve výčtech je nesprávné podle něm. überdies;
s.p.r. mimo to; jiné je **nadto** = kromě toho.

Pulec M²70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naděje
v n-i, že

sp. doufají, že

Pulec M^z 69

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nadejiti znamená 'nadběhnouti'; nesprávné ve významu
'přijít'; na př. Až nadejdou doby, s p r. až nastanou, přijdou
doby; — Nadešla zima, vhodná chvíle, s p r. přišla, nastala,
přiblížila se zima, vhodná chvíle.

 Palec M²69

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nadcházeti

nadcházeti znamená nadbíhati; nesprávné ve významu přicházeti; na př. Noc nadchází, s p r. noc přichází, nastává, blíží se.

Pulec M² 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nadsazovati

Sfr. zveličovati // upřilicovati
Prav. mají' subst. nadsázka

 Pulec 14² 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

náhle bývá často chybně místo najednou, pojednou; náhle je správné, když to znamená nenadále, rychle, neočekávaně, bez všelikých okolností, jež děj zdržují; na př. Zemřel náhle (nebyl nemocen); náhle je víc působivé, najednou je spíš časové; pozná se podle toho, že lze místo najednou říci slabší tu, na př.: Najednou ho uviděl = tu ho uviděl.

Pulec M² 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

náhled znamená nahlédnutí, nikoli mínění, názor; ne-
správné je na př.: Má své náhledy, s p r. své mínění, své názory;
— Jsem toho náhledu, s p r. jsem toho mínění, mám ten ná-
zor; — Má podivné náhledy, s p r. podivné mínění, názory.

Pulec 17270

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nahradiť

nahrážen, spr. - žen

Pulec M² 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nahrázováti

Sfr. - 2 -

Pulec M²70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nacházeti se, nalézati se, je nesprávné všude tam, kde nejde o skutečné hledání a nalezení, kde se prostě praví, že nějaká osoba nebo věc jest v nějakém místě, v nějakém stavu a pod.; správné je jen tam, kde je možný nezvratný tvar těchto sloves, na př. nacházíme-li v lese hojně hub, můžeme říci: V tomto lese se nachází, nalézá hojně hub; — ryžuje-li se v řece zlato, můžeme říci: V této řece se nachází, nalézá zlato; — nesprávné však je: Zde se nachází, nalézá zlato, kde stačí říci: Zde je zlato; příklady nesprávného užití slovesa nalézati se, nacházeti se: Dům se nalézá v špatném stavu, s p r. jest v špatném stavu; — Byt se nachází v třetím patře, s p r. byt je v třetím patře; — Kde se teď nalézáme, s p r. kde teď jsme.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Palác M² 70

najednou, pojednou znamená jedním rázem, bez dělení; bez obyčejných předchozích znaků, spolu, zároveň, znenadání; — pojednou je starší, najednou je pozdější; nelze je nahrazovati slovem náhle. — Je rozdíl: Najednou umřel × Náhle umřel; najednou umřel = byl nemocen, přitížilo se mu a pak znenadání umřel; náhle umřel, t. j. aniž byl nemocen; najednou je spíše časové, náhle způsobové; — (viz též náhle).

Pulec M² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

vajísti se

vajoděu
vajezou

Spr. - den

Puloc 17² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

najiti čeho
<hojue' fodyory>

sfri - co

Pulec M² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

najmé

zast. u. koldšte

Pulec M² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

najmouti

najmout
najmout
najmout

Sp. najal
najat,
najeti

Dulec 17² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nakyply' // na'-

Pulec M²71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

valérati čeho
↳ mocného ohlasu →

gr. co

Pulec M² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naléztí svrt ve vlna'ch

sp. dojiti svrti // utopiti se
// zabývati

v planech sp. uhoriti

Dulec M² 71

sp. zabývati // státi

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Dulec M² 128

náležeti pův. znamenalo ležeti při něčem, ležeti u něčeho; náležeti komu je germanismus podle N. Ř. 10 již hodně rozšířený, ale je lépe se mu vyhnouti; na př. místo Ta kniha náleží mně, lépe je má; — tvary v 3. os. č. množ. oni náleží i náležejí.

Pulec 7² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naloditi

služ. podle něm.

spr. naloditi na loď

Pulec M² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naložen býti jás

... složit s 1501.
naložiti má nesprávné vazby: Býti dobře naložen; s p.r.
býti v dobré míře, v dobré náladě, býti dobré mysli; — nespr.
Je špatně naložen, s p.r. je mrzutý, nevrly, není svůj, není v
své kůži, není v své míře; — Nejsem naložen k smíchu, s p.r.
není mi do smíchu; — Nejsem naložen k práci, s p.r. nechce
se mi do práce:

Pulec M² 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naloziti s citem

Zubaty v NR 2 : spr.

Pulec M^Z 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

našel, -e

Palác M² 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naměřiti

impř. naměř // naměř

Pulec M² 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

namste^{v2}

místo, na místě; NR 6: Není správné všude tam, kde říkáme místo, psát na místě; na místě je správné jen tam, kde je řeč o skutečném náměstku, zástupci, kde je někdo na místě, jež náleží jinému, na př.: Byl tam na místě (= místo) předsedy.

Řelec 14²66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

na nejmenší

služ. m. nejmenší

Pulec 14² 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

na nejvyšší

žob. u. nejvyšší

Pulech² 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nápadně

... - místo **nápadně** užíváme slov neobyčejně, ku podivu a p., na př. Byl ke mně nápadně upřímný, spr. ku podivu upřímný, nad obyčej upřímný.

Dulec M² 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

napadnouti se pojí se 4. pádem; »n a p a d l o m ě« je výraz původnější, »n a p a d l o m i« je pozdější, podezřelý z vlivu němčiny; bývá pak »napadlo mě«, kde jde o nějaké přání, »napadlo mi«, kde je řeč o představě prosté přání; tak uvádí N. Ř. 7 a N. Ř. 9 má 3 p. vedle p. 4.; N. Ř. 10 vytýká však opět 3. pád při slovese napadnouti jako nesprávný a uvádí: Nesprávně: Jak mu napadne, spr. Jak ho napadne; — kde tato vazba »napadlo mne«, »napadlo mi« zní násilně, vyjádříme se jinak, na př.: pomyslíl jsem si, vzpomněl jsem si, zdálo se mi, přišlo mi na mysl, namanulo se mi a jinak.

Pulec M² 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nápadný; toto příd. jméno (podle něm. auffallend) zdomácnělo v jaz. spisovném i obecném a není nesprávné; užíváme však místo něho také slov jiných, češtitějších, na př. podivuhodný, zvláštní, okatý, neobyčejný a i.: –

Pulec M²-72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nařadí // — t

sp. nařadí // — t // řadí:

Pulec M² 72
90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nářoz

l. útok, výjad

Pulec M 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

náruč, - i f. // náručí' n.

Pulec M² 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naršouti

naršeu // naršeu

naršouti // naršeu' // naršeu'

Dulec M² 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

našep, - spi f. // - spu u. // našpi' u.

Pulec M² 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naseti // nasiti

Pulec M² 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

72

2

následkem; o užívání tohoto slova píše N. Ř. 10: Brusy sice zapovídají říkati, že se něco stalo následkem něčeho, ale

73

zákaz ten není oprávněn, káže-li skutečná potřeba určitě vyjádřiti, následkem čeho se něco stalo, na př. jde-li o následky nějaké chemické změny; jinde stačí říci: proto, z té příčiny, z, pro, nebo stačí 7. pád; na př. Následkem neopatrnosti vznikl oheň, s p r. z neopatrnosti, neopatrností vznikl oheň; — následkem dešťů rozmokala půda, s p r. pro deště, po deštích, dešti rozmokla půda; — následkem klesání cen, s p r. protože ceny klesají; — následkem toho, s p r. proto, od toho, tím, z té příčiny; — následkem bolesti zubů mu otekla tvář, lépe od bolení zubů; — následkem hladu byl vysílen, s p r. hladem, hlady byl vysílen; — následkem mnohých zklamání, s p r. po mnohém zklamání; — zemřel následkem poranění, s p r. na poranění, na ránu; — následkem nepříznivého počasí, s p r. pro nepříznivé počasí.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M²

nasledovati

z toho nasleduje, ze

spi z toho plyne // vypliva, ze

Prelec 17 2073

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

na sledování cemu

resp.

Pulec 17² 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

následovně ✓

sp. - listy

Pulec 17² 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

následující není vždycky nesprávné, jak tvrdily starší brusy; následující je ten, kdo hned následuje, co hned přichází, hned další; je správné tehdy, jde-li skutečně o následování, o něco, co skutečně následuje, ne prostě odkazování na něco dalšího; ale lze se místo **následující** vyjádřiti také jinak, nejčastěji ukazovacím zájmenem tento, tato, toto; správné je na př.: Čtete následující větu, t. j. další větu (něco jiného by bylo: Čtete tuto větu); správné je: Čtete následující článek; ale lze též říci: Čtete další článek; — správné je: V následující kapitole, t. j. v další kapitole. Rovněž Pravidla se nestavějí naprosto odmítavě k slovu následující; uvádějí u tohoto slova: Často správněji tento; na př.: O tom nás poučují následující pravidla, s p.r. tato pravidla; — píše následující, s p.r. píše toto; — promluvil následující řeč, s p.r. tuto řeč; — ukáží vám následující věc, s p.r. tuto věc; následující hodinu, s p.r. příští hodinu;

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Kulec 17² 73

následující hodinu

spř. první hodinu (podle Prav.?)

 Pulec 19273

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

následujícímu způsobem

1. tato // hůto způsobem // způsobem, i.e.

následuje

ale i Gebauer napsal: Práci
"následujícímu způsobem"

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec 11² 73

na'slou chati: cemu

spr. 'zobaji' poslou chati?

ve výzvu. 'poslou chati' není spr. |

< naslou chal hudbě spr. - poslou chal hudbu >

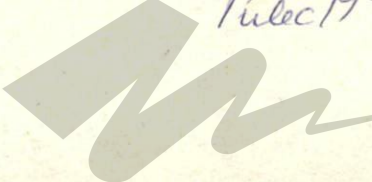
< naslou chati zřívající zemi
spr. zřívající zemi >

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 73-74

nastrábat

podle NR 10 l. uče strábat

 Pulec M² 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

vastufovatí

"často vespr." u. vastavati-
diti se af.

<vastupye' žima [redacted] sfo - vastavá'>

Pulec 17² 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nastudovati se

spri- bez se

X nastuditi se

Puloc M² 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

našerábatí // našerábatí

Pulec M² 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nato

„ jako prisl. casu vespr. “

vterinu nato

epi-fotom

hned nato

hned fotom

rod nato

priznas rodu // za rod //

rod fotom

Dalec M² 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

natolič

nespr. ve výz. 'fotud ap.'

< Je natolič rozumny' spr. do te'měry rozumny'
[redacted] // ma'tolič rozumny' >

< ařon natolič, aly

[redacted] spr. ařon fotud // tač

// do te'měry, aly >

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M² 74

nauciti (se) co

Sp. - čim

Puloc M² 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

navázati; vazba: navázati jednání = přerušené jednání
obnoviti, nikoli jednání zahájiti, začítí; rovněž tak: navázati
přerušené styky = obnoviti je; ale nesprávné je ve významu
začítí styky; místo toho je spr. ve styky vejíti, vstoupiti,
styky vyhledávati, seznámiti se, spřáteliti se.

Rec M² 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naves, - vsi f // na' vsi' n.

Pulec M²74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

naveskrz

‘z jednoho souce na druhé, úplně, ven soucem’
X vesboze ~~Gvesměš, Vichni~~, smachem’

Dalec MZ 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

1 cy,
návesť

X návesť (sr. pověst)

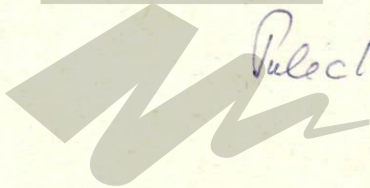
Pulec M² 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

návštěva

... místo návštěva
školy se doporučuje docházka do školy, ale možno užití slov
návštěva školy také; je to sice germanismus, ale jak uvádí
N. Ř. I mínění Gebaurovo, už dávno vžitý; ale s p r á v n é: ná-
vštěva divadla, koncertů, protože tam jsme jen dočasnými
hosty.

Pulec 172 75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

navštěvovati

choditi navštěvou

jinak vespr. |

↳ navštěvoval městečko & chodil do školy >

Gymnasium

studoval gymnasium

|| na Gymnasium >

Pulec M²
~~7/75~~

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

navyhati si ua co

podle NR 4

spe. ruyhati si cemu

prav mají

navyhati bez výky nespravuosti

Pulec 17 75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

navyšeoubi va co

8/11 - Cěmce

Pulec M^z 167

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

navzdor³

spr- fräs⁴

< sue' nemoci

spr- fräs svou nemoc

// fräs to, že byl nemocen >

Paloc M² 75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

našeptá // našetrá

Publ. M² 75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

vaznati
chybu

Spz. vzuati

Palec M² 75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM.

rozřazení. 0 // - 8

Pulec M²-75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nebezpečí // nebezpečnost

spis

Palec M² 75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nedaleky!

jeu o budoucnosti, ne o minulosti.

v u-e' minulosti. spi- v uedabne'

Dulec M² 76

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nedati místa čemu

Fr. Pulec MZ 76

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neděle

neděle má význam týden i den nedělní; 2. p. množ. čísla neděl i nedělí, při čemž není rozdílu ve významu; mínění, že neděl je týdnů a nedělí = dny nedělních, není odůvodněno (v mluvnici Gebauer-Trávníček). — Pravidla však uvádějí: 2. n. jenom neděl (ne nedělí). —

Pulec 11² 76

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nechat padnout

fallen lassen

gr. upustiť

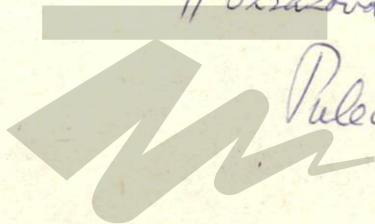
X nechat sola padnout
< dítě, obchodník >

Pulec M² 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nechat se foroučiti

spi foroučiti se
// vzlazovati foroučeni'

Pulec 127/76

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

vechati si rici

gi. dati si rici // poslechnouti

Puloc M²⁷⁶

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nechati si siti saty

sp. dati si usiti saty

sp. je ve vze. ~~nebráti se tomu~~

Pulec 14² 76

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nejméně

ve výš. časop. Sfr.

[Zůstaneme tam nejméně sedm let]

Pulec 1276

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nejedná se na čas

je již nejedná se na čas

sp- je již srovnávaný čas

(na čas samo o sobě je sp-)

Dulec 17² 20

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nejvýš

you tam, kde jde o srbskou úteru
niž. místo leda

opr. < Je tomu nejvýš měsíc >

Pulec 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nejvyšší čas

opr. - surchovaný

Palet M² 20

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nelze

- nelze i není lze — obé je

správné; rozdíl je jen formální, týž jako mezi netřeba a není třeba, a řídíme se tímto pravidlem: Má-li věta slovesný přísudek (sloveso určité), je zápor u slovesa: je třeba to udělat, není třeba to udělat; není-li ve větě slovesa určitého, připíná se zápor k tomu slovu, které je jádrem, základním členem přísudku, na př. třeba se na to připravit, netřeba se na to připravit; lze se na to připravit, nelze se na to připravit. Rozdíl je tedy čistě formální, významem jsou si oba způsoby lze a nelze úplně rovny. Poněvadž však v kladných větách bývá zpravidla lze bez určitého slovesa (jest) a cítí se proto skoro jako tvar slovesný, je dnes výraz nelze více v oblibě než plné není lze.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec 14² 62

nemyslitelný

Sfr. nelze si vyslyti, představit // nemožný

Taková výchova je n-a' Sfr. nemožná >

Dlečm 277

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neuročiny!

podle auspruchslos

gr. sromny, jolorny, oddani, ap.

Vulec 17277

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nenavideť cílu sp. co
(podle Nr 7
9)

<podle cílu [redacted] sp. podle cílu >

Dleec 17277

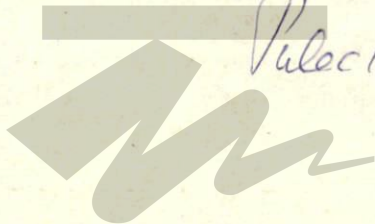
MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neudovist

vůči Eomu

Sp. de Eomu
proti Eomu

Pulec M² 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neuvratne

Abolucijama kamil u-e
spr. uavždy // uadobro >

Pulec M² 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neodkladny!
jodle NR 10 Gr.

X ~~nutny, filny!~~

Palec M² 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neodvisly / od²
sfr. nezá - na⁶

"rov. obraz visí na stěně, viz. se stěny"

Pulec 1277

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neohroženy!

Spis: stábecny, udatny, zuzeny,
srdnaty, beze strachu

Pulec M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neochvějný!

jedle unerschütterlich

Spr. pevný, stálý, neohvějný, neohvěvný!

 Puloc M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nepoměrně

↳ Dítě se vyrojí ~~ne~~ rychleji

Spr. mnohem // daleko rychleji >

↳ ~~ne~~ chudší Spr. mnohem >

Pulec M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nepomírně více

spu. mnohem více

Pulec M 2 97

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nepopíratelný'

nespr.

je n-e', že

spr. nelze říci, že
nikdo nepopírá, že

Dalec 11² 76

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nepopsatelný
vespí

n-y' já'sot, blud [redacted] sji-urámmý // brozuy'
// veliž'

Putec M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neproveditelný

nespr.

spr. co nelze provésti

Publ. M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neoprodjaty

Spis-ustranný // nezaujatý

Paloc M² 7H

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nefrustojny'

fr-nesluby', uenalezit', nevhodny'

n-e' clova'ni'

fr. _____ u

Pulex M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nerozoznamatelny

nespr

Spr - co nemí lze rozeznat

 Pulco M^z 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nesporuē

< To je nē lepší spr - najisto // uade vsi
fochybuost >

Dulec 14² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nesporný' co čemu není sporu'

nespr. ve v'zu. 'nefoclybu'

< To je u-y' d'čaz jako viny

fr. 'nefoclybu' >

Valec M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

vešti jme'no

sp- mit⁴

nest jme'no

sp- uel jme'no // ti' Eali un

Pulect M² 50

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

vesváj

jsme celí vesvi

focke NR 12 spr.

Pulec M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

netěř, 5. sg. netěři
spr-ueř

5. sg. netěři

Pulec M² 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

vesměny

“vesp. a zst.”

Spr. vesměny

Publ. 17 279

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

než fo zápor. slovesech

Než jako
příslovce je správné jen se záporným slovesem, na př. Ne-
dostane než kosti (nesprávné bylo by: Dostane než kosti); než
se záporným slovesem má význam jen se slovesem kladným,
na př. Nemám než tebe = Mám jen tebe (jediného); Nemám
než tuto knihu = Mám jen tuto knihu;

Pubc M² 79

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

uez + Gen.

< Uefowédél jine' zaji'navost' uež one'

sp. - om

Pulec M² 79

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

neč aby

je šp. jen je soup.

< Je hrdejší, než aby přišel sám >

X < Je hrdejší, aby přišel sám >

< Je přišel hrdejší, — u — >

Julia M² G

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MÚZEUM

nic

79

nic — **ničeho**; tvar **nic** je 1. p., ale původně tak zněl také 2. p.; — tvar **ničeho** je 2. p. pozdější; proto je správné **nic** po slovesech přechodných jako 2. pád záporový ve větách, kde v tvaru kladném je 4. p., na př. Mám něco — nemám nic; cítím něco — necítím nic; kde je v tvaru kladném 2. pád, je v záporném tvaru správně **ničeho**, na př. Dosáhl něčeho — nedosáhl ničeho; je třeba něčeho takového — není třeba ničeho tako-

80 vého (nespr. by bylo: není třeba nic takového). Tam, kde je v kladné větě zájmeno **něco**, je v záporné větě zájmeno **nic**, na př. Neměl smyslu pro něco jiného, spr. pro nic jiného; — Něco takového bych ani nechtěl, spr. nic takového bych ani nechtěl; — Za všechno na světě bych to neřekl, spr. za nic bych to neřekl.

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Pulec M²

nic

mně nic tobě nic

spř. nic vedbaje // bezě všeho //

garoby nic // bezě slova

Pulec M² 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nikdo X žádný'

kdo má proti sobě v záporu nikdo; který má v záporu proti sobě žádný; ptáme se: Kdo to ví? Nikdo. — Který žák to ví? Žádný. — Nikdo to neví = žádný člověk to neví.

Pulec M² 52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM